

שני מסלולי הטיול בשמורה

המסלול הקצר - מסלול מעגלי, המתחיל ומסתיים בחניון התחתון של השמורה. לחניון זה מגיעים מכביש ראשיפניה - מטולה (כביש מס' 90), בין סימני ק"מ 476-477. משך הסיור כחצי שעה והוא כולל ביקור במצפור גפני ובמפל התנור.

המסלול הארוך - מתחיל מהחניון העליון של השמורה, בפינה הצפון-מזרחית של מטולה, ליד גשר עיון שבשוליו הדרומיים של עמק עיון. גשר זה פוצץ ב"ליל הגשרים" (יוני 1946), יחד עם גשרים אחרים שחיברו את ארץ ישראל לשכנותיה. הגשר שופץ אך פוצץ שוב ערב הקמת מדינת ישראל כדי למנוע אפשרות פלישה של צבאות ערב. עתה משמש הגשר את כוחות צה"ל.

הסיור מתבצע במורד הנחל והוא נמשך כשעה וחצי. להולכים במסלול זה מומלץ לדאוג לרכב שימתין בחניון התחתון של השמורה, אחרת יאלצו לטפס

בחזרה למטולה.

השביל יורד במדרגות אל אפיק נחל עיון ומגיע למפל עיון שגובהו 9.20 מטר. קיר בטון קטן, בראש המפל, יוצר בריכה קטנה בנחל, שמימיה נוצלו בשנות הארבעים על ידי הבריטים.

ממפל עיון זורם הנחל דרומה לאורך 200 מטרים, בקניון המתחתר בסלעי קירטון. הסלע הרך יוצר נוף של מדרונות מתונים. השביל ממשיך, מתעקל ימינה ומקיף את הקלחת הגדולה שאל תוכה נופל המפל השני - הוא מפל הטחנה. מי מפל הטחנה מחליקים על קיר רחב שגובהו כ- 21 מטר. המפל נקרא על שם טחנת קמח ישנה שנבנתה למרגלותיו. שרידי הטחנה עודם צמודים לקיר המפל. למרגלות מפל הטחנה נובע עין סוכרה. לידו נבנה סכר והוצבה משאבה שסיפקה עד שנת 1957 את מי השתייה של תושבי מטולה.

הנחל ממשיך לזרום בקניון שאורכו כ- 80 מטרים ובו מפלים אחדים. הבולטים שבהם הם שני מפלי האשד: גובה העליון כ- 9.5 מטרים, ואילו התחתון, המתפצל בסלע ענק לשתי זרועות, גובהו כ- 5 מטרים.

השביל מטפס אל כתף הנחל ועובר ליד בית הקברות של המושבה מטולה. מעט הלאה ניצב מעקה, שממנו נשקפת תצפית מרהיבה על מפל התנור. מכאן יורד השביל בתלילות אל מרגלות המפל המפורסם. מפל התנור נוחת אל הקרקע מגובה של כ- 30 מטר. במשך הזמן התחתר המפל לאחור ויצר את ארובתו המפורסמת. זרם המים בחורף חזק מאוד ורסיסיו מרטיבים את המתקרבים אליו. בערבית נקרא המפל בשם "תנורה", היא החצאית המסורתית שאותה לובשת האישה הערבית, המזכירה בצורתה את מראה ארובת המפל.

